

Baýdeniň külleri bilen Trampyň odunyň arasyndaky dünýä

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Baýdeniň külleri bilen Trampyň odunyň arasyndaky dünýä
BAÝDENIŇ KÜLLERI BILEN TRAMPYŇ ODUNYŇ ARASYNDAKY DÜNÝÄ

Dünýä üstümizdäki aý Germaniyada geçirilen we häzirem dowam edýän futbol ýaryşynyň oýunlaryna tomaşa etmek bilen birlikde ABŞ-da prezident Jo Baýden bilen onuň bäsdeşi öñki prezident Donald Trampyň arazynthaky çekeleşige tomaşa etdi.

Dünýaniň iň güýcli ýurduny dördi Donald Trampda, dördi Jo Baýdende – jemi sekiz ýyllap dolandyran iki adamyň özünü alyp barşy hakyky ýetmeli derejesinden kän kemter gaýdýardы. Bularyň hakyky bahasyny bermek, haýsysynyň dil we beden dili taýdan has güýcli we gallaw, tomaşacylaryň üstünde has köp

täsire eýedigi deňeşdirmesine esaslanýar.

Umuman alanda aradan geçen bu sekiz ýyl adamzat taryhynyň iň kyn geçen ýyllarydy: Ýewropanyň ortarasında ýuze çykan, ýadro urşunyň bări gyrasynda duran we uzak wagtlaýyn uruş dowam edip dur.

Gazäniň uzak wagtlaýyn, örän ýykgyňçylykly we gandöküşikli, ýaýrama ähtimallygy güýçli we ot-ýalyny Babyl-Mendebe čenli uzaýan sebitleýin ursuň gyrasynda dur.

Prezident Baýdeniň bagtyna bu ýyllaryň iň gyzgyn ýeri onuň häkimiýet başynda oturan wagtynda boldy we bu onuň dünýäni dolandyrmaga mynasyp lider däldigini mälim eden test boldy, onuň işlän ýyllarynda hiç bir gyzgyn konflikt sowadylmady.

Dünýäniň hiç bir durnuksyz sebitinde üstünlik gazanylmadı. Hasam beteri ABŞ-nyň tutuş kontinenti galkyndyrmaga ýeterlik harçlama eden, emma hemmesiniňem ýele sowrulan ýeri Owganystandan masgara bolup çykanda bolup geçenlere meňzeş şowsuzlyk bolup geçdi.

Donald Tramp prezidentlik eden ýyllarynda ABŞ-nyň öñ hatarynda çaknyşdy. Nyrhlar we edilýän çykajylar boýunça düşünsip bilmeýän telekeçi ýaly hereket edip, ýurdunyň howpsuzlyk we harby ýarany NATO bilen gatnaşygyna pitiwa etmedi.

Ýakyn Gündogarda onuň üçin «Asyryň ylalaşygy» ady bilen ylalaşyk taýýarlandy we ol muny yylan edip, almytyny aldy.

Ylalaşyk uly global meseläni çözäge niýetlenmändi, gaýtam ol ýangyny möwjetmek we ylalaşygyň awtory Netanýahuny goldamak üçindi. Tramp palestinalylaryň we siriýalarynyň kisesinden alyp, oña jomartlyk bilen eçildi. Golany, Beýtulmukaddesi we Günbatar Şerianyň üçden birinden gowragyny oña berdi. Ikinji gezek saýlanan bolsa dagy, ýene nämeleri etjekdigini bellisi ýokdy!

Tramp saýlawlarda asgyn gelenden soň Latyn Amerikasyndaky goňşularыnda bolup geçen harby döwlet agdarlyşyklaryna we ýewropa diktatorlyklaryna meňzeş amerikan obrazyny döretti.

Ýewropada mejlise kürsäp uryan we mejlisiniň zalynda ok ýagdyrýan ofiser görmedikmi näme? Edil şolar ýaly ýagdaý Kongresde-de gaýtalanyp, saýlaw sandyklaryndan çykan netijäni üýtgetjek bolup ok atylmadymy näme?

Tramp gitdi we dünýäniň aglabá bölegi muny baýram etdi, onuň garşydaşy Baýden bolsa batly sesler we uly howp-hatarlar bilen Ak Tama girdi.

Baýden barada aýdanda, onuň möhletiniň tamamlanmagyna birküç

aý galanda nämeler bolup geçdi?

Hytaýyň soňky beren duýduryşyna çenli dünýäniň ketdeligini edýän ABŞ dünýäniň iň esasy sebitleri bolan Yewropada we Ýakyn Gündogarda jemlenen ähli ýakyp-ýandyryjy meselelerde asgyn we täsirsiz bolup göründi.

Baýden Ukrainianada ikirjiňlendi we agsady. Zelenskiý ondan nägile. Putinem ony halap baranok.

Supergüýç Ýakyn Gündogarda hyýalbent ysraýyl sagçylarynyň atlarynyň başyny çekýän araba öwrüldi. Şeýdibem Baýdeniň hökümeti XX-XXI asyrlarda ýönekeý ilatyň we çagalaryň iň gorkunç formada öldürilmeginde gönüden-göni şärikdeş bolup göründi. Hökümət tomaşa görkezýän ýaly uruş gidýän ýerde bolmaga üns berdi. Şeýdip ýörüşlerine Ak Tam tasdanam Ýakyn Gündogara göçýärdi.

Blinken, Bill Barns, Jeýk Sallivan ýa-da Hokstaýn ýygy-ýygydan gelip-gitse-de, birküç günlük ok atyşygy bes edýän arakesmäni üpjün edip bilmedik hallaryna Tel-Awiwde, Kairde, Dohada, Beýrutda özlerine aýratyn iş otagyny edindiler diýsek, hiç bir tarapdan öte geçmeris.

Dialog derejesiniň uly ýurda we dünýäniň iň güýçli, iň esasy iki prezidentiniň bolşuna gelişmeýän çekeleşmäniň yzyndan supergüýjiň bütin dünýäniň üstündäki täsiriniň azalýandygyny aýdanlaryň sany iki esse köpeldi.

Dostlary we soýuzdaşlary ýaranlyklarynyň gowşaklyklaryny we nähili peýdaly bolup biljegini has gowy duýdular.

Şol bir wagtyň özünde sebitleýin emele gelmeleriň özlerine ynanma, baýlyk, içerki durnuklylyk we her ýurduň arassa bähbitlerine esaslanýan deňagramly gatnaşyklar gurma azatlyklaryna meýilleri-de güýçlendi.

Munuň özi bir bitewilikde arenanyň ýeke-täk oňyn tarapy bolup biler. Çekeleşigiň öňüsyrasy we gidýän wagty seňselän dünýä çekeleşikden soňam Baýdeniň külli bilen Trampyň odunyň arasynda galar.

Nebil AMR,

Palestinaly syýasatçy we žurnalist.

Sişenbe, 02.07.2024 ý. Publisistika